

In de tiendelige serie De Babyspecialist haken we in op alle facetten die komen kijken bij het werken met de allerkleinsten in de kinderopvang. Dit keer aflevering 3: de interactievaardigheid structureren en grenzen stellen.

TEKST WEIJA STEFFENS FOTO FOTOLIA

SERIE

DE BABYSPECIALIST

VOORSPELBAARHEID stimuleert babybrein

Structure en grenzen stellen associëren we vaak alleen met het corrigeren van negatief gedrag. Maar deze interactievaardigheid behelst meer. Structuur geeft kinderen houvast en vergroot hun gevoel van veiligheid. Zeker bij baby's is routine en voorspelbaarheid van essentieel belang. Als baby's weten waar ze aan toe zijn, voelen ze zich veilig en zeker en kunnen ze zich ontwikkelen en nieuwe dingen leren. Bovendien kan een kind dat weet waar het aan toe is, zijn gedrag beter afstemmen op de situatie.

Onder de loep

Die voorspelbaarheid (structuur) kun je aanbrengen via een vaste dagindeling, vaste plekken voor het verschonen, voeden en spelen, vaste plaatsen voor (spel)materialen en rituelen bij bijvoorbeeld het slapen gaan of eten. Maar ook in je eigen handelen en gedrag. Pedagoog Annemiek Waage van Professioneel Opvoeden: 'Voor baby's is het fijn dat elke pedagogisch medewerker handelingen op dezelfde manier uitvoert. Neem nu het verschonen. Dat kan op zoveel manieren. Je staat er waarschijnlijk niet bij stil hoe stressvol het voor een baby kan zijn om telkens op een andere manier verschoond te worden. Dit kun je voorkomen door met je collega's afspraken te maken over het verschoningsritueel. Je kunt bijvoorbeeld overeenkomen dat iedereen langzaam, met warme handen, horizontaal verschoont en ondertussen aan de baby vertelt wat ze doet. Die voorspelbaarheid zorgt ervoor dat kinderen minder stress ervaren. En dat heeft weer een positieve uitwerking op de breinontwikkeling.'

Voorspelbare rituelen

'Voorspelbaarheid is voor baby's zó belangrijk, dat je er goed aan doet om rituelen of gewoontes, zowel die van thuis als op de kinderopvang, te bespreken met de ouders. Als ouders voor het slapen gaan altijd *Slaap kindje slaap* zingen dan zal jij dat als pm'er ook moeten doen. En het mooie zou zijn als het andersom ook gebeurt: als jullie altijd *Smakelijk eten* zingen voor het aan tafel gaan, dan zouden de ouders dat idealiter thuis ook moeten zingen', adviseert Annemiek.

TIPS VAN JUDITH

- Neem bestaande rituelen onder de loep zoals verschonen, naar bed brengen, de fles geven, verwelkomen en gedag zeggen en stem – het liefst per kind - eenduidige handelingen af. Betrek ook ouders hierbij.
- Corrigeer niet alleen, maar focus op gewenst gedrag en benoem wat wel mag. Word nooit boos!
- Geef zelf het goede voorbeeld. Veeg bijvoorbeeld niet zomaar een neusje af bij een kind. Kondig dit aan en benoem wat je doet.

Aanpassen aan ritme

Ook benadrukt ze dat het waardevol is dat je als pm'er meevaart op het dagritme van de baby. 'Voor een goede ontwikkeling van de baby zouden pm'ers zich eigenlijk moeten aanpassen aan het tempo van de baby. En dat is soms best een dingetje. Een hele jonge baby kan in een groep van 0-2-jarigen heel beperkend werken. Dan wil een kind net een fles, als jij met de kinderen naar buiten wilt. Of er ligt er nog een in bed. Dat vraagt van de pedagogisch medewerker heel veel organisatietalent. Dat creëer je deels door aan het begin van de dag, of zelfs al de dag ervoor, vooruit te kijken: welke kindjes komen er, hebben we twee of vijf baby's, op welke momenten hebben we extra handen nodig? Dan ben je beter voorbereid en word je minder overvallen. En baby's op de groep vragen sowieso om een flexibele houding. Als een kind slaperig wordt net als jij je pauzemoment hebt, dan gaat de baby toch echt voor. Door het kind goed te observeren en te leren kennen, kun je veel beter en op tijd inspringen op zijn behoeften.'

Herhalen

En hoe zit het dan met grenzen stellen? Hebben baby's die al nodig? 'Gedragsregels snappen baby's nog niet, maar het is goed voor kinderen om te weten wat wel en niet mag', geeft Annemiek aan. 'Het gaat vooral om consequent zijn en herhalen. En natuurlijk zelf het goede voorbeeld geven. Enkel en alleen zeggen dat iets niet mag, heeft geen zin. Geef vooral aan wat je wel van het kind verwacht.' Een voorbeeld: heel jonge baby's kunnen als ze bij je op schoot zitten opeens je haren vastgrijpen en niet meer loslaten. Een baby legt nog niet de oorzaak tussen haren trekken en pijn. Het is dan het beste dat je benoemt wat er gebeurt: 'Je trekt aan mijn haren. Dat doet pijn. Ik maak nu je handje los.' En blijf dit consequent herhalen telkens als de baby dit doet. Uiteindelijk zal hij zelf de link leggen dat hij het niet moet doen. Of stel, Floris en Bas liggen samen in de box. De een knijpt de ander iets te hard in de wangjes. Boos worden of straffen is zinloos, verzekert Anne-

*'Zeg niet alleen nee,
maar benoem ook wat wél mag'*

miek. Een kind kan dat zelfs ervaren als afwijzing. Ook nu vertel je weer wat je ziet en wat je doet: 'Ik zie dat je een kindje in zijn wang knijpt. Dat doet zeer. Doe maar niet. Hier heb je een knijpballetje.' En bij iets oudere baby's kun je prima een alternatief geven. Op de tafel klimmen mag niet, maar wel op de stoel. En ook hier geldt: herhalen, herhalen, herhalen. Uiteindelijk gaan kinderen vanzelf het verband leggen. <

DIT ARTIKEL MAAKT ONDERDEEL UIT VAN DE OPLEIDING TOT **BABYSPECIALIST IN DE KINDEROPVANG**. WIL JE MEER INFORMATIE OF DEELNEMEN AAN DE OPLEIDING, NEEM DAN CONTACT OP MET DE KINDEROPVANG ACADEMIE VIA INFO@KINDEROPVANGACADEMIE.NL OF (030) 233 13 30.